

Osvobozené divadlo v dnešní formě je pro nás a pro každého moderního člověka mrtvým útvarem a Voskovec & Werich měli by se stydět, že na tak krásné scéně ukázali tak málo vynalézavosti a že publiku předvedli hned napoprvé tak blbou hru, jako je Líčení se odročuje. Je skutečně politováníhodným, že autoři (soudě dle předmluvy) po tak důkladných znalostech detektivní literatury napsali tak špatnou detektivní komedii, že nevyužili všech vymožeností, jež má Osvobozené divadlo k dispozici a o nichž se mluví, vzhledem k pražským poměrům, jako o pohádce (20 m hloubka jeviště, dokonale konstruovaná propadliště, provaziště atd.), a že tak špatně zahráli úlohy svých reportérů. Premiéra Líčení se odročuje ukázala Voskovcovi & Werichovi, že si měli ve vlastním zájmu rozmyslet ukazovat se na scéně ve společnosti herců, jako je například Plachta, neboť je jasné, že kouzlo šašků na divadle „bledne, bledne, až zbledne docela“. Dnes je pro každého zcela jasným, že Voskovec & Werich najdou „sebe“ teprve na písku. Nebude to však písek Hendayeské pláže, kde stavěli svou prázdňovou existenci, ani zkrvavělý písek arén, ale docela obyčejný písek cirku; tam budou moci rozvinout své metafyzické a nepochopitelné přání: „Chceme hrát nikoliv mozkiem, nýbrž jiskrou...“ Až budou oděni vhodným šatem, bude jim to slušet rozhodně lépe než v zeleném saku, v němž se vydávají doma i v cizině za „ředitelů jediného avantgardního divadla v Praze“.

Z ostatních příspěvků tohoto nového časopisu zaznamenáváme článek Honzlův, psaný lehce a slohem příjemným, což překvapuje každého, kdo zná dřívější Honzlovy důkladné traktáty. Telegram Ference Futuristy a Náladopis J. Plachty nasvědčují tomu, že oba řečení svými intelektuálními schopnostmi v Osvobozeném divadle neproniknou.

Rozmarný koutek Národ sobě nevyniká právě vtipným výběrem a jest litovat, že není vybráno nic z předcházejících stránek prvního čísla Vest Pocket Revue.

Za jedinou výjimku v tom, co jsem řekl o Osvobozeném divadle, pokládám případ Ježkův.

Ladislav Novomeský: L'F

Ktože tam kráča ešte pravou?
Lavá! Lavá! Lavá!

Po nespočetných debatách, po niekoľkých tuctoch článkov a úvah o oprávnenosti i o nemociach ľavého frontu kultúrneho, v ktorýsi októbrový večer v r. 1929 naznačil v pražskej Opere „predseda generácie“ Karel Teige asi trom desiatkam známych mien — boli tam literáti, maliari, sochári, publicisti, nakladatelia atď. — náčrt približných úloh a siluetu možnej základne Ľavého frontu.

Kritérium ľavosti v dňoch, keď konečne došlo k realizácii Ľavého frontu, nebolo treba dlho hľadať; početilosť, akoby jednotný umelecký program mohol byť požitkom v spolupráci ľavých produktívnych síl, padla pri stroškotaní prvých pokusov o jej realizáciu.

Básnik poetizmu Nezval, popri ospevovateľovi naturalistického revolučného rachotu Weiskopfovi, a rad iných umeleckých protinožcov objavili na sebe znaky, ktoré ich radia do spoločnej línie. A nepochybujeme ani na chvíľu, že samozrejmosť tohoto objavu je podmienená onomu rozlomu, ktorý len nedávno preriedil zoznam mien, ktoré kedy padli do úvahy pre Ľavý front.

— Základňa, na ktorej sa Ľavý front stavia — hovorí K. Teige v náčrte manifestu LF — je revolučná. LF je organizovaným a vedomým odbojom intelektuálnych, produktívnych síl proti vládnúcej a rozkladajúcej sa kultúre liberalistickej: voči jej tradíciám, prežitkom, akadémiám,

estetikám a morálkam, voči dezorganizovanému a odumierajúcejmu sociálnemu systému stojí na stanovisku rozhodného nonkonformizmu. LF vedie demarkačnú čiaru medzi modernou tvorbou v zmysle materialistického svetového názoru a medzi starými, vyžitými estetickými a idealistickými bludmi... atď.

Ponechajme si pre iné state náznaky konkrétnej práce, ktoré si prvá línia Ľavého frontu stanovila pre najbližšiu budúcnosť, a uvažujme o možnostiach ľavého pochodu na idylicky neregulovaných cestách Slovenska.

Na troskách chudokrvnej martinskej konzervatívnej naivnosti, ktorá dokonala na nedostatok sociologickej podstaty, začal sa rozširovať kultúrny okruh, ktorého „modernosť“ v okamihu jeho posvätenia na oficiálnosť zostala trčať vo vzduchoprázdnom priestore. Máme tu na zreteli všetky tie kultúrne inštitúcie, ktoré sú oficiálnymi predstaviteľmi kultúrneho podnikania a ktoré geografická orientácia nazýva „Bratislavou“. „Modernosť“ tejto „Bratislavy“ musela utkvieť vo vzduchoprázdnom priestore preto, lebo nekorešpondovala s tou spoločenskou základňou, ktorá jediná je schopná podprieť akúkoľvek skutočne modernú skladbu! Z falošnej modernosti čoskoro vytrčilo svoje rohy nefalšované pokrokárstvo, ktoré si vypožičalo skutočne moderný výraz a znetvorilo ho, a od porazeného konzervatizmu zdedilo tupú reakčnosť a slušné množstvo chuti k životu.

Celé kultúrne tvorenie tohoto ohavného pokrokárstva zostalo stáť na mŕtvom bode, a ak sa prejavila v tomto ovzduší aká výbojnosť, tak len v zháňaní subvencií. A tento posledný interes bol a je jedinou hybnou silou celej tej kultúrnej obce, ktorá vedela kedykoľvek preformovať i výrazovú tvárnosť svojej slaboduchej tvorby, keď to tá-ktorá povaha politickej reakcie vyžadovala.

Z veci umeleckého tvorenia stal sa slušný obchod, z propagandy kultúrnych hodnôt okrasa politickej reakcie.

Avšak výzor tejto vládnucej kultúry nemôže ani byť iný, keďže najsilnejšie svoje korene zapustila do odumierajúcej

spoločnosti neproduktívneho malomeštiactva. A jej povaha na Slovensku je iba veľmi málo iná než je povaha vládnucej kultúry s podobnými podmienkami kdekoľvek inde. Kuriozita v našom prípade je iba potiaľ, že v tomto chumáči obchodníkov s umením a gýčiarskych živnostníkov stráca sa i čisté zrno skutočnej snahy o opravdivú modernosť. A toto treba vytrhnúť. Tu má hlavné svoje opodstatnenie Ľavý front na Slovensku. —

Nepochybujeme o tom, že celý rad dobrých mien postaví sa na druhú stranu demarkačnej línie, po ktorej Dav tak prečasto volal a ktorá tu bude už proste existenciou Ľavého frontu.

Lež prekročenie tejto línie, primknutie sa k Ľavému frontu, zároveň zaväzuje. Zaväzuje neporušiť tú základňu, ktorá v Prahe bola a v Bratislave bude naznačená.